

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ПСИХОЛОГІЯ ВИБОРУ
(назва)

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова Форма навчання: денна
Освітній ступінь: бакалавр
Галузь знань: для всіх галузей знань
Спеціальність: для всіх спеціальностей
Рік навчання: 2-4 Семестр: 3-8 1
Кількість кредитів (годин) денна: 4 кр. (120 год.: 20 - лекції; 28 - семінарські; 72 - самостійна робота); заочна: 4 кр. (120 год.: 6 - лекції; 6 - семінарські; 108 - самостійна робота)
Мова викладання: українська
Посилання на курс в онлайн-платформі Moodle <http://moodle.idgu.edu.ua/moodle/my/>

2. Інформація про викладача (викладачів)

ПІБ: Радкіна Валентина Федорівна
Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат педагогічних наук, доцент
Кафедра: загальної та практичної психології
Робочий e-mail: radkina.valentina@gmail.com
Години консультацій на кафедрі: понеділок 15:00 – 16:20

3. Опис та мета дисципліни

Предмет дисципліни: вибір як відповідальне за наслідками рішення між двома або більше альтернативами, як одне з базових вмінь особистості, що проявляється в умінні правильно обирати та приймати рішення, яке забезпечує як ефективність професійної підготовки особистості, так і її здібність до самореалізації в сучасному українському суспільстві.

Метою вивчення дисципліни є: сформувані основні поняття про психологію вибору, самовизначення і прийняття рішень; ознайомити з основними психологічними підходами до дослідження вибору як психологічного феномену; дати уявлення про основні методи і психотехнічні прийоми для підвищення якості вибору особистості.

Матеріал курсу «Психологія вибору» передбачає формування та розвиток у студентів загальних компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми будь-якої галузі знань та спеціальності; засвоєння знань з основних етапів і напрямків дослідження вибору, починаючи з поглядів давньогрецьких мислителів і екзистенціальних філософів і закінчуючи найбільш сучасними структурними підходами до вивчення вибору як складної внутрішньої діяльності, актуальних методів дослідження вибору в контексті особистісної самореалізації та професійного успіху; оволодіння уміннями опанувати ефективними практичними прийомами для підвищення якості суб'єктивного вибору, свідомо оцінювати, робити вибір та приймати рішення як в

професійній діяльності, та і в особистому житті.

4. Зміст дисципліни

Тема 1. Дослідження вибору в психології та науках про людину. Вибір як суттєва властивість людини (в контексті філософської антропології); як усвідомлене моральне самовизначення в просторі етичних дилем (в контексті етики); як прийняття раціонального рішення (в контексті когнітивної психології); як прояв особистісних особливостей, мотивації і рівня розвитку (в контексті філософської антропології та психології особистості).

Тема 2. Розуміння вибору в сучасній психології. Проблема морального вибору. Вибір особистості і соціума. Вибір як раціональне та іраціональне рішення. Причини, що впливають на характер вибору особистості. Вибір, досвід, прогноз. Етапи здійснення життєвого вибору.

Тема № 3. Особистісний вибір як реалізація суб'єктності. «Я-концепція» особистості та її вибір. Вибір як прийняття раціонального рішення. Вибір як прояв особистості. Вибір як ознака вольової дії. Мотив та потреби як основа вибору. Класифікація виборів особистості. Особистісний вибір та професійна реалізація. Психологічні умови формування свідомого вибору.

Тема № 4. Діагностика вибору особистості та методичні підходи до підвищення якості суб'єктного вибору. Варіанти вибору. Стадії психології вибору. Типи вибору життєвого шляху особистості: творчий, реалістичний, ціннісний, гедоністичний. Психотехніка вибору. Зміст опитувальника «Типологія особистісного вибору життєвого шляху». Причини неспроможності вибору. Ілюзія вибору. Спрямованість особистості та суб'єктність вибору. Мотиви та потреби як основа вибору. Вольові якості і особистісний вибір.

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використав надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущення заняття 0 балів.

Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських роботах є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту

З метою підвищення академічної доброчесності та сприяння особистісного розвитку, студентам заборонено використовувати будь-які технології штучного інтелекту у підготовці будь-яких завдань.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Проміжний і підсумковий контроль

Форма проміжного контролю – модульна контрольна робота, яка проводиться у формі письмової роботи (на платформі Moodle)

Зразок модульної контрольної роботи

1. Дайте критичну оцінку теорії вибору В.Глассера.
2. Розкрийте класифікацію типів вибору.
3. Оцініть вибір персонажу та дайте їй психологічну характеристику: *Оленка з дитинства займалася танцями. Їй подобалося все: і репетиції, які забирали останні сили, і підготовка костюмів, які іноді приходилося шити самій і, безумовно, концерти, де їй здавалося, що всі аплодують тільки їй. Але вчиться вона в медичному коледжі, тому що всі в її родині лікарі.*

Форма підсумкового контролю - залік

Критерії оцінювання результатів навчання

Схема формування підсумкової оцінки

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях, участі у роботі на лабораторних заняттях, виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання МКР
Мінімальний рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Шкала переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	не зараховано (повторний курс)

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінювання під час аудиторних занять враховує активність студентів на занятті, рівень розуміння матеріалу та використання його при розв'язанні практичних завдань, грамотна побудова усних відповідей та якість оформлення письмових відповідей, презентацій чи інших видів завдань.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних

	запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи. Максимальна кількість балів за МКР- 10: 1 і 2 питання – по 3 бали; третє питання оцінюється в 4 бали. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
підготовка анотації наукової статті	5
підготовка есе	5
проведення діагностичних обстежень	10

Критеріями оцінювання *анотації статті* є науковість, аналіз та синтез опрацьованого наукового матеріалу та здібність студента до критичного оцінювання визначених проблем.

Критеріями оцінювання *есе* є самостійність та аргументованість відповіді.

Критеріями оцінювання діагностичних обстежень є науковість, валідність та академічна доброчесність

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю. Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

7. Основна література та інформаційні ресурси:

1. Вінс В.А. Екзистенційний вибір особистості в практичній діяльності психолога-консультанта//Міжнародний науковий форум:соціологія, психологія, педагога, менеджмент. С.157-164
http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2142/Issue_9_Vins.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. Кияшко М.Дослідження категорії «вибір» у психології та проблема визначення понятійного апарату. //Теоретична психологія. – 2012, №2. С. 46-51
<http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/24806/1/%D0%9A%D0%B8%D1%8F%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%9B..pdf>
3. Кузнєцов М.А. Вольова регуляції діяльності: основні закономірності, етапи і механізми / М. А. Кузнєцов // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія. - 2012. - Вип. 43(1). - С. 110-128
http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_psykhol_2012_43%281%29_18
4. Особистісний вибір: психологія відчаю та надії / За ред. Т.М.Титаренко. – К.: Міленіум, 2005. – 336 с.
<https://lib.iitta.gov.ua/9358/1/%D0%9E%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B2%D0%B8%D0%B1%D1%96%D1%80.%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%87%D0%B0%D1%8E%20%D1%82%D0%B0%20%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D1%96%D1%97.pdf>
5. Орлова А.М. Проблема вибору в психології// Вісник Харківського національного університету. - Серія “Психологія”, 2011, №959. – С.137-139
file:///C:/Users/User/Downloads/VKhIPC_2011_959_46_33.pdf
6. Панок В.Г., Рудь Г.В. Психологія життєвого шляху особистості. – К.: Ніка-Центр, 2006. - с.280
<https://lib.iitta.gov.ua/724267/1/%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%B6%D0%B8%D1%82%D1%82%D1%94%D0%B2%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%88%D0%BB%D1%8F%D1%85%D1%83%20%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf>
7. Помиткіна Л.В., Помиткін Д.Е. Моделивання етапів прийняття особистістю стратегічних життєвих рішень як психологічна проблема / Актуальні проблеми психології: Зб. наук. праць Інституту психології імені Г.С.Костюка. – К.: «Інформаційно-аналітичне агентство», 2012. – Том. X. – Психологія навчання. Генетична психологія. Медична психологія. – Вип. 22. – С. 560-569. <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/18610>
8. Чайка Г.В. Я-концепція як структурно-динамічний аспект поняття «Я» в працях українських і зарубіжних дослідників // Актуальні проблеми психології. Том XI. Випуск 14. – 2016. С. 215-226 <http://www.apppsychology.org.ua/data/jrn/v11/i14/22>
9. Шевцова О.М. Я концепція як чинник вибору стратегії поведінки у конфлікті осіб юнацького віку / О.М. Шевцова, В.В. Синчук // Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень. – Київ, 2019. – С. 194 – 198. <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/40833>
10. Шумік І. В., Голубєва М. О. Психологічні умови формування свідомого вибору життєвого шляху старшокласниками/старшокласницям// Наукові записки НаУКМА. 2017. Том 199. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота
file:///C:/Users/User/Desktop/%D0%9F%D0%A1%D0%98%D0%A5%D0%9E%D0%9B%D0%9E%D0%93%D0%B8%D0%AF%20%D0%92%D0%AB%D0%91%D0%9E%D0%A0%D0%90/Shumik_Holubieva_Psykholohichni_umovy.pdf

Затверджено на засіданні кафедри загальної та практичної психології від «15» січня 2024 р., протокол № 8

